

Startnotitie 3^e fase Omgevingsvisie FlevolandStraks

- Programmaniveau -

0. Wat hieraan vooraf ging

Met de Startnotitie Omgevingsvisie Flevoland d.d. 25 oktober 2015 hebben Provinciale Staten richting gegeven aan het opstellen van de Omgevingsvisie FlevolandStraks. De visie bevat de strategische hoofdpogaven voor Flevoland voor de lange termijn. De visie is op 7 juni 2017 door Provinciale Staten vrijgegeven voor inspraak. De inspraakreacties zijn verwerkt in de definitieve visie. Deze is in het 4^e kwartaal 2017 aan Provinciale Staten aangeboden voor vaststelling.

De Omgevingsvisie legt de basis om met partners opgavegericht aan de toekomst van Flevoland te werken. Nu breekt de uitvoerende fase aan. In de Startnotitie staat:

“In deze fase gaan we oogsten. We gaan het strategische voorwerk uit de 1^e en 2^e fase ten aanzien van definiëring van de maatschappelijke opgaven, de oplossingsrichtingen omzetten in een operationele aanpak. In de samenwerking gaan we op zoek naar de wijze waarop we kennis, bestuurskracht, bevoegdheden en (uitvoerings-)instrumenten bij elkaar kunnen brengen, zodat dit leidt tot effectief beleid en een krachtige uitvoering“

Deze uitvoerende fase start met het vaststellen door Provinciale Staten van aanvullende startnotities. Op 7 juni 2017 hebben Provinciale Staten besloten:

“Conform Startnotitie Omgevingsplan Flevoland (oktober 2015) te starten met de uitvoering van de 3^e fase en Gedeputeerde Staten opdracht te geven aanvullende startnotities op te stellen voor de programmatische uitwerking van de opgaven uit de Omgevingsvisie.”

Ten behoeve van het bespoedigen van het opstellen van de startnotities hebben Provinciale Staten op 7 juni 2017 een amendement aangenomen. De amendement luidt:

“Deze startnotities in november 2017 ter vaststelling aan te bieden aan PS bij de definitieve besluitvorming van de Omgevingsvisie FlevolandStraks.

Bij de behandeling van het amendement is - in verband met het doel om slagvaardig tempo te maken - aangedrongen op een procesmatige opzet van de startnotities. De opzet moet zodanig zijn dat in een later stadium Provinciale Staten politiek richting kunnen geven aan de uitwerking van de diverse onderwerpen.

1. Essentie van de opgave

De Omgevingsvisie bevat de zeven prioritaire opgaven voor de toekomst van Flevoland. Dit zijn:

- Het verhaal van Flevoland
- Krachtige Samenleving
- Ruimte voor Initiatief
- Duurzame Energie
- Regionale Kracht
- Circulaire Economie
- Landbouw Meerdere Smaken

De opgaven worden herkend door partners. Zij hebben op diverse wijzen (lentebijeenkomst april 2017, inspraakreacties) aangegeven deze opgaven samen met de provincie te willen oppakken. De provincie positioneert zich met de visie als middenbestuur, die op basis van wederkerigheid en gelijkwaardigheid met partners de opgaven wil en gaat aanpakken. De werkwijze voor de aanpak is uitgelijnd in de visie. Voor de lange termijn is een koers uitgezet. Op de korte termijn kan deze programmatisch ingevuld worden. Bij deze cyclische invulling geven de Flevo-principes uit de visie richting.

1.2. Ambitie en richting

De ambities voor deze bestuursperiode (tot en met maart 2019) met betrekking tot de 3^e fase Omgevingsvisie is het creëren van een bestendige basis voor de uitvoering van de opgaven. Per opgave wordt ingezet op:

- Het opzetten van een programma inclusief beleidsregels (richtinggevende kaders PS);
- Het opzetten van een bestuurlijke samenwerking met partners;
- De stap van papier naar werkelijkheid: het realiseren van eerste maatregelen.

In essentie gaat het bij elke opgave om het creëren van de beweging samen met partners. De uitvoering van elke opgave vergt een eigen aanpak. Dit wordt beschreven in een (Omgevings)programma: eveneens een instrument uit de Omgevingswet. In de visie staat aangegeven: *“Een programma heeft in het algemeen een looptijd van één tot vier jaar, bevat (kaderstellende) beleidsregels en is gericht op realisatie. Hiermee wordt de lange termijn koers uit de visie op een flexibele manier uitgevoerd.”* Tevens is vastgesteld dat voor elk (Omgevings)programma Provinciale Staten de richtinggevende kaders vaststelt. Verder beschrijven we in deze programma’s:

- de ambitie, de beleidsuitwerking en de definiëring van het provinciaal belang,
- de doelstellingen en/of omgevingswaarden voor het programma,
- het gebied en de periode waarop het programma is gericht, inclusief de gewenste mate van doelbereik,
- de samenwerking met partijen,
- de wijze waarop afstemming met andere programma’s plaatsvindt,
- de activiteiten die we gaan ondernemen, inclusief de inzet van de diverse instrumenten.

De (Omgevings)programma’s vervangen onderdelen van de beleids- en uitvoeringsdelen uit het Omgevingsplan 2006.

Per opgave is een startnotitie, die het proces beschrijft om te komen tot bovenstaande aspecten.

Naast het uitwerken van de opgaven wordt in deze bestuursperiode ingezet op het creëren van bestendige condities voor een adequate uitvoering van de Omgevingsvisie. Deze startnotitie - op programmaniveau - gaat in op het proces – inclusief de wijze waarop Provinciale Staten richting kan geven aan het proces - om in deze bestuursperiode te komen tot deze bestendige condities.

1.3 Producten en resultaten

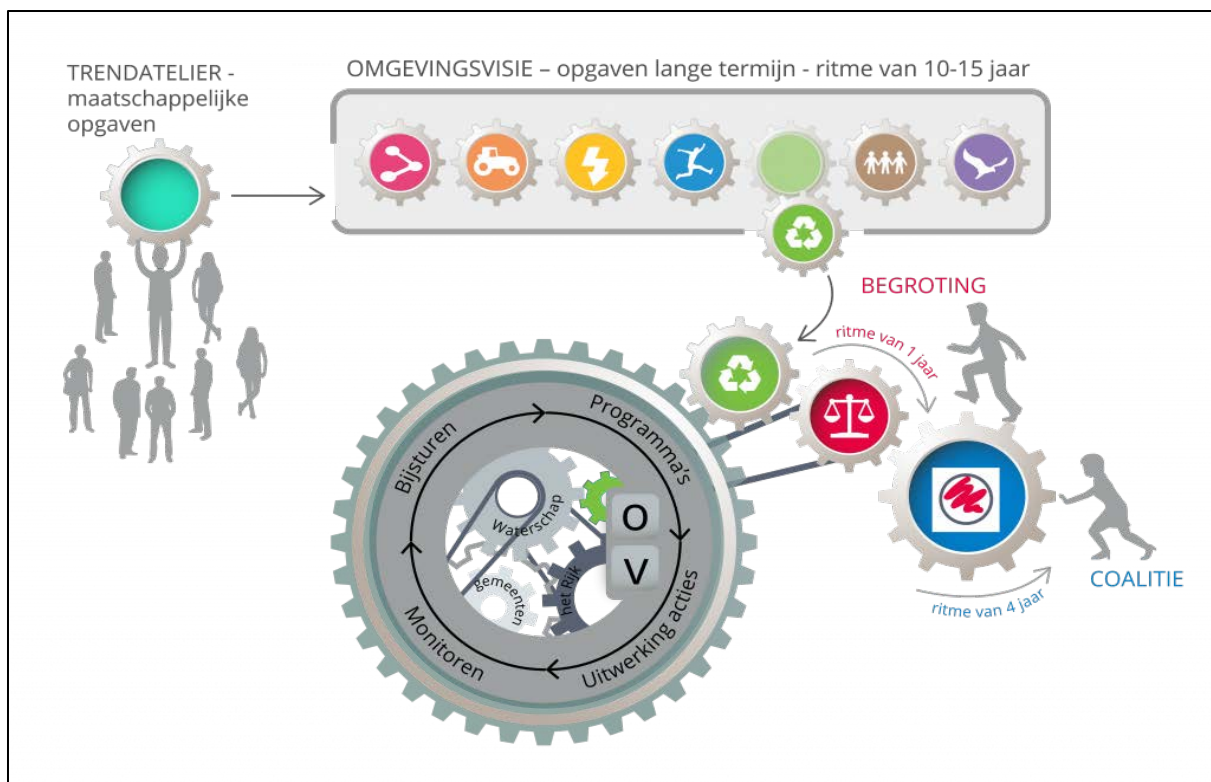
In de visie staat aangegeven: *“We gaan alle opgaven uit de Omgevingsvisie stap voor stap realiseren. Dit doen we via een programmacyclus. De cyclus kent de volgende fasen:*

- *opstellen programma,*
- *acties en uitvoering van het programma,*
- *monitoring van de effecten,*
- *(zo nodig) bijsturen van het programma.*

Elk jaar meten we de voortgang en rapporteren hierover. Dit koppelen we aan de begrotingscyclus. Op deze manier bekijken we of we op de goede weg zijn of dat bijsturing wenselijk is.”

Om bestendige condities voor de uitvoering van de Omgevingsvisie te realiseren werken we dit in deze bestuursperiode uit met als doel het onderstaand systeem te realiseren.

Sturing vindt plaats op verschillende niveaus met bijbehorende instrumenten:

- het eerste sturingsproces is de vierjarige cyclus van een College-uitvoeringsprogramma. Aan het begin van een nieuwe bestuursperiode worden ambities geformuleerd voor de belangrijkste onderwerpen van dat moment. De zeven opgaven van de Omgevingsvisie zijn daarvan een belangrijk onderdeel.
- Deze middellange termijn cyclus van sturing en verantwoording is het vertrekpunt voor de beleidscyclus
- Daarnaast wordt het jaarlijkse proces van de planning en control-cyclus gebruikt om de middelen te alloceren en daarover te verantwoorden.

Om deze werkwijze voor de opgaven van de Omgevingsvisie de komende periode te realiseren leggen we de focus op de volgende drie acties:

1 Inpassing opgaven Omgevingsvisie in provinciaal begrotingssysteem

De Omgevingsvisie representeert de strategische hoofdopgaven voor de lange termijn van de provincie. Deze vergen over een lange termijn inzet van provinciale middelen. Provinciale Staten moeten in staat zijn om op de programma's die voortkomen uit de opgaven van de Omgevingsvisie adequaat te sturen. Deze sturing richt zich op:

- De ambities van de zeven opgaven uit de Omgevingsvisie
- De meerjarige doelen die daaruit gedestilleerd worden voor de (Omgevings)programma's
- Het verbinden van de vierjarige doelen en ambities uit coalitieprogramma c.q. college-uitvoeringsprogramma met de meerjarige doelen voor de opgaven in de perspectiefnota
- De jaarlijkse (sub)doelen in de programmabegroting en de activiteiten en middelen die daarbij horen

Om de provinciale sturing mogelijk te maken moeten de opgaven Omgevingsvisie op herkenbare wijze worden ingepast in het provinciaal begrotingssysteem. Dit kan betekenen dat op termijn bestaande programmaonderdelen c.q. producten in het provinciaal begrotingssysteem - die bijdragen aan de realisatie

van opgaven Omgevingsvisie - worden herschikt. Onderdeel van de inpassing in het provinciaal begrotingssysteem is het identificeren van betekenisvolle indicatoren per (Omgevings)programma c.q. opgave. Aandachtspunt is dat de provincie inzet op samenwerking met partners. De sturing zal daar op moeten zijn afgestemd. Het tempo wordt in gezamenlijk met de samenwerkende partners bepaald.

2 Lange termijn financieringsvraag voor de realisatie opgaven Omgevingsvisie

De opgaven in de Omgevingsvisie vergen een inspanning van vele jaren. De Omgevingsvisie gaat uit van de termijn 2030 en verder. Dit vergt een langdurige inzet van provinciale middelen. Naast de bestendige inpassing in de provinciale begrotingssystematiek gaan we de omvang van de financieringsvraag voor die lange termijn in beeld brengen. Gelet op de filosofie van de Omgevingsvisie maken we een inschatting - waar mogelijk - van de bijdragen van partners. Gezien de afhankelijkheden moet er in de financieringsmogelijkheden van de (Omgevings)programma's voldoende flexibiliteit zitten om te kunnen temporiseren, prioriteren, bijsturen of nieuwe afwegingen te maken. Op basis van de diverse analyses wordt een strategie opgezet over de wijze waarop de provincie voor de lange termijn in de financiering voor de realisatie van de Omgevingsvisie kan voorzien.

3 Trendatelier

In de visie staat: *"We willen dat de visie blijft aansluiten bij de relevante maatschappelijke opgaven. De provincie heeft daarom een trendatelier. In dit atelier doen we onderzoek naar onder andere maatschappelijke ontwikkelingen etc. Op basis van de inzichten uit het trendatelier en de dialoog hierover met partners doen we voorstellen om de visie te actualiseren."*

In deze bestuursperiode gaan we de opzet van dit trendatelier uitdenken en vervolgens realiseren.

1.4 Aanpak en werkwijze:

In onderstaande staan de processen voor de drie onderdelen beschreven. Elk proces is zodanig opgebouwd, dat Provinciale Staten tussenresultaten met de adequate analyses en inzichten krijgt aangereikt. Deze worden opgenomen in een bestuurlijke notitie. Op basis hiervan is zij in de positie om aanvullende richtinggevende kaders aan Gedeputeerde Staten mee te geven voor de definitieve uitwerking.

1 Inpassing in begrotingssystematiek

Stap 1: Verkennen

- Inventarisatie van mogelijkheden voor sturing op hoofdlijnen, mandatering en verantwoording. Dit wordt mede in het perspectief geplaatst van de gewenste horizontale samenwerking met partners. Daarbij ligt de nadruk op de planning en controlcyclus en de (meerjarige) beleidscyclus
- Benchmark bij onder meer andere overheden met betrekking tot wijze van inpassing lange termijn strategische opgaven in begrotingssystematiek (inclusief sturing en controlemechanismen).
- Per opgave analyse raakvlakken met huidige begroting.
- Opties voor inpassing opgaven Omgevingsvisie in begrotingscyclus.

Tussenresultaat: verkennende notitie (1^e kwartaal 2018) en aankondiging van integrerende paragraaf Omgevingsvisie in de perspectiefnota.

Stap 2: Richting geven

- Op basis van de notitie principe-keuzes voor uitwerking door commissies ruimte & bestuur

Tussenresultaat: integrerende paragraaf Omgevingsvisie in begroting (3e kwartaal 2018).

Stap 3: Uitwerken

- Eventuele aanpassing opzet begroting 2020 aankondigen en voorstellen voor aanpassing in Perspectiefnota (mei 2019)
- Inbreng nieuwe coalitie verwerken (2^e kwartaal 2019)
- Uitwerking van principe-keuzes en richtinggevende uitspraken en vervolgens inpassen en verwerken in de programmabegroting 2020

Eindresultaat: aangepaste vormgeving Programmabegroting waarin Omgevingsvisie herkenbaar en zichtbaar is. (oktober 2020)

Voor de veranderingen die de Omgevingsvisie met zich mee brengt in de programmabegroting wordt de intervisiegroep Planning & Control als klankbord gebruikt. De Gedeputeerde Omgevingsvisie en gedeputeerde Financiën zijn hiervoor verantwoordelijk. Daarnaast worden de voorstellen besproken met de commissies Bestuur en Ruimte

2 Lange termijn financieringsvraag realisatie opgaven Omgevingsvisie

Stap 1: Verkennen

- benchmark lange termijn financieringsstrategieën andere overheden
- per opgave
  - raming (bandbreedte) financieringsbehoefte uitgezet in de tijd
  - beeldvorming over mogelijkheden bijdragen partners cq andere geldstromen
  - beeldvorming over provinciaal aandeel
- mogelijkheden en strategieën voor dekking c. q. financiering provinciaal aandeel financieringsbehoefte voor de lange termijn financiering opgaven Omgevingsvisie

Tussenresultaat: verkennende notitie (1^e kwartaal 2018)

Stap 2: Richting geven

- Op basis van de verkennende notitie principe-keuzes voor uitwerking door commissies ruimte & bestuur

Stap 3: Uitwerken

- Uitwerking van principe-keuzes
- Opnemen in de Perspectiefnota (maart 2019)

Eindresultaat: lange termijn financieringsvraag voor realisatie opgaven Omgevingsvisie in Perspectiefnota 2019 (mei 2019)

3 Trendatelier

Stap 1: Verkennen

- Benchmark mogelijkheden opzet trendatelier (o.a. aanpak, organisatievorm, positionering, intensiteit, kosten, betrokkenheid partners en inwoners)
- Inventarisatie eventuele samenwerkingsmogelijkheden met andere overheden binnen en buiten Flevoland
- Inventarisatie eventuele koppelings- c.q. bundelingsmogelijkheden met andere monitoringswerkzaamheden die voor of door provincie worden uitgevoerd.
- Tussenresultaat: keuzenotitie (1^e kwartaal 2018)

Stap 2: Richting geven

- Op basis van keuzenotitie principe-keuzes voor uitwerking trendatelier door commissies ruimte

Stap 3: Uitwerken

- Uitwerken gekozen richting inclusief opzetten organisatieplan en kosten
- Voorstel voor dekking kosten

Eindresultaat: voorstel opzet Trendatelier (medio 2018) gereed voor besluitvorming door Provinciale Staten. Op basis van een PS besluit instellen Trendatelier in 2^e helft 2018.

1.5 Gerelateerde opgaven, projecten en acties

Uitwerking Omgevingsvisie – implementatie Omgevingswet

De uitwerking Omgevingsvisie en de implementatie van de Omgevingswet lopen parallel. Deze twee trajecten hebben over en weer raakvlakken. In het kader van de Omgevingswet vindt onder andere een beleidsarme omzetting van huidig beleid en regels voor de fysieke leefomgeving plaats, wordt de ketensamenwerking ingericht en wordt bezien hoe op het digitale stelsel wordt aangesloten. Bij de inwerkingtreding van de wet moet het beleid en de regels voor de fysieke leefomgeving omgezet zijn.

De uitwerking van de Omgevingsvisie is niet beleidsneutraal. Hier kan het bijvoorbeeld gaan om het opzetten van nieuw beleid of regelgeving of saneren c.q. herformuleren van bestaand beleid en regels. Deze aanpassingen worden ingegeven vanuit het creëren van condities voor het realiseren van de opgaven uit de Omgevingsvisie.

Actie: Periodiek - half jaarlijks - Provinciale Staten informeren over de raakvlakken tussen beide trajecten. Indien bestuurlijk relevant worden Provinciale Staten betrokken bij de afstemming tussen beide trajecten.

Relaties tussen opgaven Omgevingsvisie

Bij de opgaven wordt onderscheid gemaakt tussen kernopgaven (Verhaal van Flevoland, Krachtige Samenleving, Ruimte voor Initiatief) en strategische opgaven (Landbouw Meerdere Smaken, Duurzame Energie, Circulaire Economie, Regionale Kracht). De kernopgaven hebben een facetmatig karakter. Zij raken per definitie de - meer inhoudelijke georiënteerde - strategische opgaven.

Actie: Periodiek - half jaarlijks - Provinciale Staten informeren over de raakvlakken tussen de zeven opgaven. Indien bestuurlijk relevant worden Provinciale Staten betrokken bij de afstemming tussen de opgaven.

2. Samenwerken met partners

Vanuit de opgaven Omgevingsvisie wordt de samenwerking met partners vormgegeven. Per opgave vergt dit maatwerk. De realisatie en uitvoering in samenwerking vergt een andere wijze van - bestuurlijk en ambtelijk – werken. Dit geldt zowel voor de provincie als de partners. Het gaat hierbij onder meer over rolverdeling, verantwoordelijkheden, afgestemde inzet van middelen en instrumenten, sturing, besluitvorming en verantwoording. Ook het tempo zal de provincie in deze samenwerkingsconstructies niet alleen bepalen. Dit is mede afhankelijk van de partners. Deze onderwerpen komen in de afzonderlijke startnotities aan de orde. Op programmaniveau onderhoudt de provincie periodiek bestuurlijk overleg met onder meer de Flevolandse overheden. Dit overleg is zowel gericht op de uitwerking van de Omgevingsvisies van diverse overheden als de implementatie van de Omgevingswet.

Actie: Periodiek - half jaarlijks - worden Provinciale Staten via de beleidscyclus geïnformeerd over de samenwerking met de partners. Zo mogelijk is dit gelijktijdig met de cyclus van de programmabegroting. Indien bestuurlijk relevant worden Provinciale Staten betrokken bij de afstemming met de Flevolandse overheden.

3. Betrokkenheid PS

Provinciale Staten hebben voor de uitwerking Omgevingsvisie FlevolandStraks een kaderstellende, besluitvormende en controlerende rol. De momenten hiervoor zijn in deze startnotitie evenals in de startnotities van de opgaven expliciet opgenomen.

Echter voor de Omgevingsvisie hebben Provinciale Staten bij de start van deze bestuursperiode een aanvullende ambitie uitgesproken. De Staten hebben aangegeven op een meer intensieve wijze bij de visie betrokken te willen zijn. Met de visie wordt immers op vernieuwende wijze richting aan de (bestuurlijke) opstelling van de provincie als middenbestuur gegeven. Inzet is om tijdens de uitvoering van de visie bijeenkomsten te beleggen voor de Staten, die inspireren en leiden tot verdiepende inzichten en aanzien van deze nieuwe positie van het middenbestuur. Bijeenkomsten die de mogelijkheid bieden voor een dialoog, om met elkaar inzichten op te bouwen. Deze activiteiten worden in overleg met de commissie Ruimte uitgewerkt.

Binnen Gedeputeerde Staten heeft de gedeputeerde Omgevingsvisie een coördinerende rol voor de uitwerking van de Omgevingsvisie. Hiernaast zijn de zeven opgaven verdeeld onder de leden van Gedeputeerde Staten. Onder verantwoordelijkheid van de betreffende gedeputeerde wordt de opgave uitgewerkt.

Parallel aan de verdeling binnen Gedeputeerde Staten was er in de vorige fase van de visie sprake van een verdeling van de opgaven aan verschillende commissies. Voorgesteld wordt deze toedeling te continueren. Dit leidt tot het volgende overzicht:

- Commissie Ruimte: Het verhaal van Flevoland (gedeputeerde Rijsberman)
- Commissie Ruimte: Krachtige Samenleving (gedeputeerde Meijer)
- Commissie Bestuur: Ruimte voor Initiatief (gedeputeerde Rijsberman)
- Commissie Duurzaamheid: Duurzame Energie (gedeputeerde Meijer)
- Commissie Ruimte: Regionale Kracht (gedeputeerde Lodders)
- Commissie Economie: Circulaire Economie (gedeputeerde Appelman)
- Commissie Economie: Landbouw Meerdere Smaken (gedeputeerde Appelman)
- Commissie Ruimte: programmaniveau Omgevingsvisie (gedeputeerde Lodders)

Gezien de coördinerende rol van de Commissie Ruimte ten aanzien van de Omgevingsvisie, zal deze commissie tweemaandelijks beeldvormend worden geïnformeerd over de voortgang van alle onderdelen.

4. Communicatie

De communicatie voor de Omgevingsvisie kenmerkt zich door een continue dialoog met de omgeving. Het online platform en gebruik van social media vormen de spil. Voor de komende uitvoeringsfase wordt de ingezette communicatiestrategie gecontinueerd. Dit betekent dat voor alle opgaven het online platform wordt voortgezet. Hierop vindt per opgave een constante dialoog plaats tussen de partners, betrokkenen en geïnteresseerden, worden progressies en resultaten gepubliceerd, kunnen partijen elkaar vinden, worden bijeenkomsten aangekondigd en wordt uitleg gegeven over het proces en is inhoudelijke informatie te vinden. Hierdoor creëren we een constante reuring rondom de uitvoering van de visie, opdat dit proces binnen en buiten de provincie en samen met de partners levendig blijft.

Voor de Statenleden wordt maandelijks een nieuwsbrief gepubliceerd met betrekking tot de voortgang van de uitvoering van de Omgevingsvisie.

5. Financieel kader

Voor de uitwerking Omgevingsvisie is in de Perspectiefnota 2017 een budget van € 0.7 en € 1.0 miljoen beschikbaar gesteld voor de proceskosten in respectievelijk 2017 en 2018.

6. Tijdlijn & beslismomenten PS

1 ^e helft 2018	Principe keuzes: Inpassing in begrotingssystematiek Principe keuzes: Lange termijn financieringsvraag opgaven Omgevingsvisie Principe keuzes: opzet Trendatelier
2 ^e helft 2018	Integrerende paragraaf Omgevingsvisie in begroting 2019

Besluit Trendatelier

1 ^e helft 2019	Perspectiefnota met lange termijn investeringsvraag opgaven Omgevingsvisie en aankondiging aanpassing opzet begroting 2020 in kader van opgaven Omgevingsvisie
Doorlopend	Online communicatieplatform (permanent) Nieuwbrief (maandelijks) Informatie (half jaarlijks) <ul style="list-style-type: none"> - Raakvlakken uitwerking Omgevingsvisie met implementatie Omgevingswet - Raakvlakken tussen de opgaven Omgevingsvisie - Samenwerking met partners
Ad hoc	PS Thema-bijeenkomsten

